

Katsaus kasvukauden 2022 kasvin- tuhoojiin

Erja Huusela, Heikki Jalli & Marja Jalli

***Kasvintuhoajatilanne pelto-
kasveilla oli edellisvuosia rau-
hallisempi. Paikallisesti tuho-
laisia ja niiden vioituksia toki
esiintyi. Vaihteleva kasvukau-
si toi omat haasteensa.***

Kirppoja kevätiljoilla

Silmiinpistävin ja yleisin oire kevätiljoilla oli ohrakirppojen vioitus oraisissa (kuva 1). Viljat pystyvät yleensä kompensoimaan kirppojen aiheuttaman vioituksen ja kestävät lehtivioitusta öljykasveja paremmin. Näin tälläkin kertaa.

Myöhään kylvetyissä kevätiljoissa oli kahukärpäs vioitusta. Myöhemmin kesällä kiinnitettiin huomiota myös varsikirpan aiheuttamiin tyvivioituksiin (kuva 2) ja versojen kuihtumiseen, joita esiintyi paikoin runsaasti. Alkukeseän suotuisat kosteusolot ja lentoaikaan ajoittuva helle lisäsivät tähkäsääkiris-

Kuva 1. Kirppoja ja niiden vioituksia näkyi kevätiljoilla runsaasti. Kuva: Erja Huusela

kiä. Kaskaita ja luteita esiintyi myös runsaasti. Kasvustoissa havaittiin paikoin myös lämpimässä viihtyviä viljakukkoja.

Tuomikirvoja olivat talvimunasteen mukaisesti niukasti eikä niitä tullut tuulikulkeumana alkukesästä. Myöhemmin kesällä viljojen tähkissä ja röyhyissä oli paikoin paljon viljakirvoja.

Kuva 2. Varsikirppojen toukat aiheuttavat vioituksia korsien tyville kaivautuessaan niiden sisään. Kuihtuvien kasvien tyveltä on löydettävissä selviä reikiä. Kuva: Erja Huusela

Kevätöljykasveilla yllättävän vähän tuholaisia

Kevätöljykasvit taimettuivat hyvin ja siemenen peittäminen suojasi taimia kirppatuhoilta eikä torjuntaruiskutuksia juurikaan tarvittu. Myös rapsikuoriaisen torjunta onnistui poikkeuksellisesti vain yhdellä käsittelyllä. Kaalikoita esiintyi huomattavasti edellisvuotta vähemmän.

Rapsipistiäistoukat uusien syysöljykasvien kimpussa

Rapsipistiäisiä esiintyi tänäkin vuonna, mutta ensimmäinen sukupolvi kevätoljykasveilla oli maltillinen. Toisen sukupolven toukat sen sijaan paikoin kalusivat

uusien syysöljykasvien taimet lehdetömiksi (kuva 3). Erityisesti ongelmia oli luomusyysrypsillä. Etanavioituksia esiintyi myös paikoin. Juovakirppojen toinen sukupolvi oli poikkeuksellisen runsas, mutta vioitukset syysöljykasvien taimissa jäivät oletettua vähäisemmäksi.

Kuva 3. Rapsipistiäisten toukat aiheuttivat tuhoa etekin luomusyysrypsillä. Kuva: Erja Huusela

Palkokasveilla tutut tuholaiset

Juovahernekärsäkästä ja sen aiheuttamaa vioitusta esiintyi taimivaiheessa sekä herneellä että härkäpavulla. Hernekääriäisiä lenteli paikoin runsaasti. Ennätyksellisen hernealan vuoksi suurempaan kääriäisriskiin on syytä jatkossa varautua.

Viime syksynä Suomesta ensi kertaa löydettyä härkäpapupiilokasta havaittiin alkukesästä eteläisessä Suomessa piennarkasveilta, mikä viittasi lajin talvehtimiseen meillä. Piilokasvioi-

tuksista sadossa tehtiin havaintoja Var-
sinais-Suomessa, Uudellamaalla ja Kan-
ta-Hämeessä.

Ilmoita mahdollisesta härkä-
papupiilokashavainnosta vastaamalla
Luken kyselyyn (Linkki: <https://link.webropolsurveys.com/Participation/Public/2b746788-fd9f-4815-867b-47815e3a49df?displayId=Fin2348867>)

Kasvitaudit antoivat odottaa

Viljojen orastuminen oli moni paikoin
suotuisaa ja siemenlevintäiset taudinai-
heuttajat eivät ehtineet nopeasti vauhtiin
lähteneiden kasvustojen kyytiin. Poik-
keuksen teki jälleen siemenlevintäinen
verkkolaikku, joka näyttää pärjäävän
meillä vuodesta toiseen.

Viljelykierto ja lajikkeiden tau-
dinkestävyys turvasivat lajikkeiden ter-
veyttä pitkälle kukintaan saakka. Mo-
nokulttuuripelloilla esiintyi erityisesti
lämpimistä olosuhteista hyötyvää veh-
nän pistelaikkua. Tähkälle ja kukinnan
alkuun osunut sateeton hellejakso vai-

keutti kasvitautitorjuntajon päätöksen
tekoa. Mietittiin torjunnan tarpeenmu-
kaisuutta.

Härmää kaikissa kasvilajeissa

Kasvustot olivat pääsääntöisesti reheviä.
Vaikka alkukesällä oli monin paikoin
kuivaa, oli pienilmasto lehtevissä kasvu-
toissa kuitenkin kostea. Tämä suosi eri-
tyisesti härmäsienten kasvua. Rukiissa
härmää esiintyi runsaasti (kuva 4), sa-
moin niissä ohralajikkeissa, joissa ei ole
härmänkestävyysgeeniä. Useissa ohrala-
jikkeissa on mlo-härmänkestävyys, joka
estää taudin etenemisen lähes kokonaan.

Lehtilaikkutaudit etenivät hei- näkuun lopun viileässä

Hellejakso jäi edelliskesää lyhyemmäksi.
Tätä seurasivat paikoin hyvin pitkät sa-
teet, joka haastoivat kasvustot sekä kor-
ren- että taudinkestävyyden puolesta.
Yleiset lehtilaikkutaudit vehnän piste- ja
ruskolaikku, ohran rengas- ja verkkolaik-

*Kuva 4. Rukiissa esiintyi poikkeuksellisen runsaasti härmää edellisellä kasvukau-
della. Kuva: Marja Jalli*

ku sekä kauran lehtilaikku runsastuivat. Ohrakasvustoissa esiintyi myös ohran tyvi- ja lehtilaikkua, joka näyttää jalkautuneen lämpimiin kasvukausiimme.

Torajyvää ja ruosteita

Loppukasvukaudesta kasvustoihin tulivat myös ruosteet. Viime kesään verrattuna ajankohta oli kuitenkin selvästi myöhäisempi. On mahdollista, että talvehtimisolosuhteet olivat ruostesienillä edellistä talvea heikommat. Mustaruostetta näkyi aivan loppukesästä eri viljoilla ja heinillä.

Vaikka rukiin kukinta-aika oli vähäsateinen ja melko lämmin, esiintyi paikoin rukiissa myös torajyvää. Tähän on saattanut vaikuttaa rukiin heikompi talvehtiminen, aukkopaikkoja oli runsaasti. Myös kevätviljoilla esiintyi torajyvää. Tätä edesauttoi muun muassa kukinta-aikaan osunut hellejakso.

Kuva 5. Kosteissa oloissa viljojen tähkiä vaivasivat useat homesienet. Kuva: Mara Jalli

Rikkakasveista

Rikkakasvitorjuntajunttojen aikaan maissa oli kosteutta mutta keli oli lämmin. Torjunnat tehtiin pääosin yöllä. Alkukesän saateisuuden takia viljelykasvien vahapeite oli ohut ja kasvinsuojeluaineista saattoi aiheutua vioituksia. Saunakukka talvehti hyvin, ja sitä esiintyi paikoin runsaasti syysviljapeltojen lisäksi kevätviljoilla. Vuonna 2021 ensi kertaa havaitusta rikkakananhirssistä tehtiin havaintoja myös tänä vuonna, vaikka lämpöä olikin hiukan vähemmän.

Kuva 6. Kylänurmikka on yleistynyt kevytmuokatuilla pelloilla. Kuva: Heikki Jalli

Tämä vuosi oli viimeinen kansallisen kevätviljapeltojen rikkakasvikartoituksen vuosi. Havaintona oli, että peltokohtaiset erot olivat suuria. Toisella pellolla oli kaksikymmentä eri rikkakasvilajia, kun toiselta pellolta löytyi vain viittä eri lajia. Myös yksittäisten rikka-

kasvien lukumäärissä oli suuria eroja. Yleisesti torjunnat olivat onnistuneet hyvin.

Kylänurmikka (*Poa annua*) on lisääntynyt syysmuokkausten kevennyttä tai siirryttäessä kevätmuokkauksiin (kuva 6). Hukkakaurahavainnot ovat nyt yksittäisiä hukkakauroja, ei ”puskaha-vaintoja”. Myös juolavehna on pienentynyt laikuiksi. Tädykkeet (*Veronica*) ovat lisääntyneet (kuva 7). Etenkin nurmitädykkeen voi helposti versoasteella tulkita punapeipiksi.

Kirjoittajat työskentelevät Luonnonvarakeskuksen Kasvinterveys-ryhmässä.

Kuva 7. Tädykkeitä esiintyy peltojen rikakasvina aiempaa enemmän. Kuva: Heikki Jalli